

סיכום תמצית ביאור הוידוי

[הרב מרדכי רוטנברג, 054-8410901, mhr1000@gmail.com]

אבל אנחנו ואבותינו

ישנה בחינה של חטא שהאדם שקוע ומושרש בחטא, ולא מחמת שנתגבר עליו יצרו בפעם אחת, אלא מחמת שמוחזקין אצלו מעשי אבותיו בידו, וזו הפתיחה לוידי שכאשר אנו באים לשוב בלב שלם אנו מוכנים בראש ובראשונה לעזוב דרכנו הרעה [כל' רבנו יונה בעיקר השני אודות האדם ששונה בחטאו וגבר על חטאיו דורך בכל יום שראשית תשובתו לעזוב דרכו מחשבתו הרעה].

חטאנו

נמצאנו במצב כללי של חסרון שהביא אותנו לידי חטאים עוונות ופשעים, ויתר פרטי החטא הרבים שנכשלנו בהם מחמת מצבנו.

אשמנו

שמנו עצמנו במצב של שממון - היינו ריקנות וחדלון כתוצאה מן חטאותינו, והתהלכנו בריקנות ובלי בטחון במעמדנו ודבר זה עצמו גרם לנו לחטאים אחרים. גם "אשמנו" - הוא הצעה לכלל הוידוי שאנו לוקחים אחריות על מעשינו ומודיעים שאנו "אשמים" במצבנו ובחטאותינו.

התכונה בנפש - בטלה ושעמום. לכל יהודי אמורה להיות מטרה ממריצה שצריכה למלא את ישותו, גם כאשר הוא קם בבוקר והולך לישן בלילה - הוא נותן את דעתו היאך ימלא את יעודו, תכונת הנפש של בטלה ושעמום נובעת מעצלות ומביאה את האדם לידי בריחה אל מצב "ריק" בו אין לו יעד ותכלית, והיא אבי אבות החטאים כולם, זהו מצב חסרון ובטלה המביאה לידי שעמום וחטא, וכן לדימוי עצמי גרוע.

בגדנו

אנו מתבוננים היום ותמהים על נפשנו היאך טח ליבנו מהבין שבחטאינו אנו משלמים רעה תחת טובה למי שמחינו ומקיימנו, אין זה אלא שנכנסה בנו רוח שטות וכפירה לכפור במציאות הטבתו עמנו בכל עת.

התכונה בנפש - כפירה וכפיה בטובה. אדם הכופר בטובתו של חבירו סופו שיכפור בטובתו של מקום, כיון שהכפירה בטובה היא מידה בנפש, ופעמים שהיא נובעת מחוסר התבוננות וכתיוק שלא נפקחו עיניו ועל כן איננו יודע להחזיק טובה למטיביו, ופעמים שהיא נובעת מגאווה כאילו הכל מגיע לו ואיננו חייב טובה לאיש.

גזלנו

גזלנו זה את זה ובזה חטאנו גם כלפי השי"ת שגזלנו את בניו וכאילו גזלנוהו ממש, גם קנינו בעצמנו בחטאותינו המידה של העדר הכרת טובה להקב"ה שמשפיע עלינו שפע חיים וטובה, ובזה נעשינו לאנשים כפויי טובה המסוגלים לחטא.

התכונה בנפש - התרכזות בעצמו, מחשבה שהכל שלו. תכונה זו היא תולדה של העדר הכרת הטוב הנ"ל, וממילא מגיע מזה לחשוב שהכל שלו וברשותו ולא יבצר ממנו כל אשר חפץ להשיג, וממילא הרשות בידו לחטוא ח"ו - על מנת למלא חפצו ותאוותו, כאילו היתה זו זכותו לחטוא ודבר לא ימנע ממנו להשיג כל אשר חפץ.

דברנו דופי

דברנו דברי רעה בחברינו והדפנו אותם ממעמדם באמצעות הלשון הממהרת לחרוץ גורל ומעמד חברינו דוקא שלא בפניהם. גם דברנו דברי ניאוץ וגידוף כלפי מעלה כאשר דברנו במסתרי לבבנו דיבורי: "שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו".

לפידוש א: התכונה בנפש - גאווה והשפלת האחר מתוך תאוה שליטה מבלי להתאמץ. על כן הוא מדבר לשוה"ר בסתר דוקא ומדמה את עצמו כי הוא שופט זה ישפיל וזה ירים בהבל פיו. **ולפידוש השני - ספקנות המכרסמת את האדם מתוכו.** מה יצא לי מלחיות חיי תורה ומלשמוד משמרת השם וכדו'.

העוינו

קלקלנו ועקמנו בחטאינו את הדרך הישרה הראויה לנו בעבודת השי"ת, גם קלקלנו את נפשנו והרגלנו אותה שישנם כביכול דרכים נוספות בעולם מחוץ לדרך הישרה שהיא עבודת השי"ת בהכרח. [העוינו אחרים בכך שהיטנו את דרכם בעבודת השי"ת].

התכונה בנפש - בריחת הנפש מן הדרך הישרה המתאימה לה. מחמת רוח טומאה, או טפשות [קדומקיי"ט]. וכן אי יכולת להשלים עם ההכרה שיש רק דרך אחת נכונה בעולם שהיא דרך השם.

והרשענו

והרשענו - נעשינו לרשעים - הפכנו עצמנו להעשות רשעים מחמת חטאינו, [רשעים - כאלו שמזלזלים במצוות השי"ת]. או: "והרשענו" - עשינו אחרים לרשעים, שאחרי שהטינו אותם מן הדרך הראויה להם בעבודת השי"ת [=שהוא העוינו דלעיל] סמיק לה בוא"ו החיבור שכתוצאה מכך הפכנו אותם לרשעים.

התכונה בנפש - רצון לתת "הכשר" כביכול לחטאים. רצינו להפוך את עצמנו לרשעים, על מנת שיהיו החטאים כביכול "מותרים" לנו. וכן רצון להפוך אחרים לכאלו, וממדת הרשע שאינו רגוע עד שיהפוך אחרים לרשעים עמו. ובשניהם הרצון לתת כביכול "הכשר" לחטאי.

זדנו

היינו בעלי רוע לב, בחינת החטאים שאינם דרך מקרה - כי התאוה תאוה, אלא חפץ ומעונין מחמת רוע ליבו לחטוא, הן - מצד המידות המושחתות בין אדם לחבירו, והן - מצד מידת הליצנות שבו, הגורמת לו לזלזל בערכי התורה, ולהתבטל ממנה מרצון ובלי הכרח. **התכונה בנפש - רצון לחטא ולרוע מחמת שחיתות הנפש וקלות הדעת.** חטאים שאינם במקרה אצלנו אלא בשיטה ובמהלך, מחמת הפגמים והחסרונות שבנשמתנו, ומחמת קלות דעת שיטתית הגורמת זלזול בערכי התורה.

חמסנו

הרשענו לגנוב ממון מחברינו. וגם הוא שם כולל לכלל העבירות שהרשענו לעשות, וניתקנו את נשמתנו ממקומה וממדרגתה הטובה, וכן מן הקשר מהקב"ה והבאנו עלינו רעה. גם לא הכרנו את מקומנו ביחס למלכות שמים.

התכונה בנפש - פגם בהכרה במקומו ומעמדו של השוב אוננו. כאשר איננו מכירים בהבדלי המעמדות שסביבנו, הדבר מביאנו לרצות דברים שאינם שייכים לנו, וגרוע מכך גם העדר הכרה ביחס של מעלה וכבוד למי שלמעלה ממנו - הכרה שהיא היסוד ליראת שמים, עד שעלולים להגיע לכפירה.

טפלנו שקר

חיינו במהלך של שקר בו צירפנו שקר לשקר וחיינו בנויים על יסודות של טעות, בזה כיסינו והתרחקנו מהנהגת האמת בבריאה ועוררנו על עצמנו "מהלך" של הסתר פנים; גם "טפלנו שקר" - נתחברנו לרשעים, ושבשנו את מערכת הערכים שלנו מהי תפיסת אמת ומהי תפיסת שקר.

התכונה בנפש - העדר מחויבות מוחלטת לאמת וחוסר רצון להשתעבד לה. כאשר איננו מחויבים בצורה מוחלטת לאמת הרי שאנו מסכימים בנפשנו לחבר שקר לשקר ולבנות את חיינו על פי מערכת שקרים. גם איננו רואים חשש להתחבר לרשעים ולהסכים לקבל כאפשריים דברים שאינם אמת מוחלטת, ואיננו חוששים לפגם שעלול להיווצר בכל מערכת חיינו - אם איננה מושתתת **רק** על אמת.

יעצנו רע

חשבנו מחשבה מעשית כיצד לחטוא נגד השי"ת ע"פ מה שהיה ערב לנו באותה השעה, מבלי להשקיף על העתיד, גם יעצנו לחברנו רעה ובזה הגענו לתכלית השפלות בין אדם לחבירו - לחשוב מחשבות להרע לחבירו.

לפידוש א: בין אדם למקום - התכונה בנפש - קבלת החלטות מעשיות מבלי התחשבות בצדדי הלב והשכל המורים להמנע מכך. הצורך המעשי להחליט על צד אחד מצדדי מחשבות רבות שמתחלפים אצלנו מכריח אותנו לקבל החלטות שהם נגד המהלך הרעיוני של עבודת השם כפי שנתפס אצלנו כצד חזק בשכל וברגש, אך בא בכור המבחן כאשר אנו מוכרחים לקבל החלטה מעשית מחייבת שאז מתגלה האם עבודת השם אצלנו היא רק צד אחד מני צדדים רבים אחרים או שהיא אמת מחייבת ומוחלטת.

לפידוש ב: בין אדם לחבירו - התכונה בנפש - שקידה ומחשבה מתוכננת כיצד להרע לזולת. כאשר אנו מייצעים עצה רעה לזולתנו, הרי זו עשיית רעה לזולת מתוך מחשבה ולא מהיסח הדעת, וזהו חטא גדול והיפך תכלית מצות בין אדם לחבירו לחפש ולהתבונן כיצד להטיב עם זולתו.

כזבנו

לא היינו נאמנים בקבולותינו ובהבטחותינו בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, גם לא היינו נאמנים לכלל תעודתנו בעולם, ובזה גם מיעטנו את יכולת ההשפעה שלנו בעולמות.

התכונה בנפש - העדר נאמנות. נאמנות של האדם לבוראו ולסביבתו היא תכונה בנפש וכאשר איננו נאמנים הרי שאיננו עומדים בהבטחותינו בראש ובראשונה לרשב"ע, וגם לא לסביבתנו, ואף

לא "בהבטחותינו" לעצמנו להיות טובים יותר. כאשר איננו "נאמנים" איננו נותנים את דעתנו לתפקידנו ולשליחותנו בעולם.

לצנו

נהפכנו בהנהגת ה"לאו דוקא" דידן ובזלזולנו בדברים ברי מעלה, ל"אנשי לצון" שאינם נותנים יקר וכבוד ומשקל חשיבות לכל דבר ופעולה, ומחמת כן לא נכנענו למוכיחים ולא חזרנו בתשובה ונכללנו בכת אלו שאינם מקבלים פני שכינה ה"י.

התכונה בנפש - קלות דעת וזלזול. התהלכנו בקלות דעת וזלזלנו בכל דבר ערך, וממילא לא יחסנו משמעות נוראה כל כך לחטא, וגם לא נכנענו לשוב בתשובה, עד שנהפכנו לאנשים בעלי מהות של זלזול וקלות דעת. [לפעמים נובע הדבר מרצון להרשים את הסביבה, ולפעמים מחמת פריקת עול וחוסר מוכנות להתכופף אל מול ערכים מוחלטים ונעלים מאיתנו].

מרדנו

עיוותנו את שכלנו כל כך עד שבזינו המצוות, והחזקנו על דברים שהם עבירה ממש - כאילו הם דברים של היתר מחמת שהיו המצוות בזויות בעינינו, גם נכלל בזה בחינות שונות של פריקת עול כאשר האדם יכול לעסוק בתורה ואינו עוסק רק בגלל שהתורה איננה חשובה בעיניו.

התכונה בנפש - הצדקה שכלית לפריקת עול מחמת תאוה. ברצוננו לפרוק עול באיזה תחום מתחומי המצוות - גם אם תחילת הדבר היה מחמת ששגינו בתאוה, בסופו של דבר אנו מחפשים להצדיק את עצמנו גם בבחינת השכל, ולבא לידי זלזול וחוסר הערכה לאחת ממצוות התורה.

נאצנו

חטאנו בעצם מה שהכעסנו את השי"ת שזה מורה על כך שאנו מזלזלים בכבודו רח"ל, ואינו חשוב די בעינינו להזהר שלא להכעיסו. גם חטאנו מאד והרבינו אשמה - עד שהכעסנו לפניו בבחינה זו של ריחוק מאיתו ית' ואף הללנו נפשנו על השגת הרשעה שזה מורה על עצמת הריחוק ביננו לביתו ית'.

התכונה בנפש - חוסר אכפתיות לכבוד שמים. התהלכנו בחוסר אכפתיות לכבוד שמים כי לא היה כבוד שמים חשוב בעינינו ולא אכפת היה לנו להכעיסו במעשה ידינו, הגענו אף למצב שבו הללנו את נפשנו בעצם עובדת היותינו רחוקים מלדאוג לכבוד שמים [ופעמים נובע הדבר מקנאה בצדיקים].

סרנו

סרנו מדרך המצוה מחמת רוב הטובה שהביאתנו לידי בעיטה, גם מחמת רוב הטובה היינו כפרה סוררה שאיננה זזה ממקומה, גם אנו לא השתדלנו להוסיף ולהתעלות בעבודת השי"ת ונשארו על עמדתנו.

התכונה בנפש - העדר ביקורת עצמית ועמידה על מקום אחד. מחמת השלוח עמדתנו על עמדתנו ושקענו בהבלי העוה"ז מבלי יכולת ומבלי חשק לזוז ולהתקדם ולו מעט בעבודת השי"ת. התרגלנו ל"מהלך" שלנו בחיים, ואולי אפילו בעבודת השם מבלי חשיבה נוספת אולי אנחנו טועים וטובעים בהבלים.

עוינו

עברנו עבירות בזדון למלאות תאוותינו, מתוך רוח שטות וטומאה שבלבלה את שכלנו בשעת תוקף היצר והתאוה.

התכונה בנפש - השלמה עם מצבי בלבול ורוח שטות. בהיותנו נתונים בתוך אורית בלבול ורוח שטות המשיאה אותנו לחטוא, השלמנו עם מצב הבלבול הזה, ולא עמדנו כנגדו להחליף חושים להמנע מעבירה, ופעמים נובע מעצלות או מחוסר רצון אמיתי להמנע מעבירה.

פשענו

בחרנו לעבור עבירות לא מחמת טעות ואף לא מחמת תאוה, אלא מתוך פריקת עול שלא רצינו להיות נתונים בתוך המסגרת של קרבה וקשר עם בוראנו, ובפריקת עול זו גילינו שאף שבדברים אחרים בחרנו להיות בתוך המסגרת אין זה מתוך שעבוד שבלב לרצון בוראנו.

התכונה בנפש - תאוה לפרוק עול ו"לשבור" את המסגרת. פעמים שחפצנו ושמחנו ביציאה מעול התורה והמצוות ושמחנו ב"בריחתנו מבית הספר", ואף עשינו מעשים להתרחק ממסגרת שמירת תורה ומצוות על מנת שלא להרגיש "מוגבלים", "רח"ל.

צררנו

צררנו - הבאנו את חברינו במצב של צרה ודוחק, שהכאבנו להם באופן שלא יכלו להעזר ולהציל את עצמם מאיתנו. גם ניסינו למצוא לעצמנו רווח על חשבון דחיקתם של חברינו.

התכונה בנפש - התעלמות מכוונת מנפש חבירו ותאוה לגרום לו מצוקה נפשית. חפשנו להרע לשני הרעה מוחלטת מבלי שתהיה יכולת בידו למצוא לעצמו איזה רווח או הצלה מצרתו, והדבר נובע פעמים מאכזריות גדולה, או מרצון לנקום בשני, אך פעמים נובע מתוך מצוקה שאנחנו נמצאים בה ובשל כך איננו מסוגלים לחשוב על השני, ומ"מ הצד השווה לכולהו, שאיננו מסוגלים להרגיש כלל בצער של השני, וממילא אין לנו כל צד חמלה עליו.

קיישינו עורף

עברנו על המידה במידת העקשות שלנו - שמונעת אותנו מלהסכים לשנות את עצמנו ואת עצם רצוננו מלחטוא. גם פעלנו להקשות את ערפנו עוד ועוד, ולהמנע מלהתפעל מדברי תוכחות ומן היסורים שבאו לעוררנו לשוב.

התכונה בנפש - עקשנות. עקשנותנו טבועה בנו מצד מהותינו כעם קשה עורף שאיננו נוטה להתפעל מכל מיני השפעות חיצוניות, אבל אנחנו הגדשנו את המידה והתעקשנו לשמר גם את מצבנו החסר העלול לחטאים.

רשענו

היינו רשעים בתמידות. לא דבקנו באמת האחת והתהלכנו בחרדה בבלבול ובחוסר עקביות שגרמו לנו העדר מנוחת הנפש והביאונו לחטאים. גם עשינו מעשי רשעות מחמת כן, וכגון שהתגברנו על חברנו בכח הזרוע, אע"ג שאין בזה צד אמת ויושר.

התכונה בנפש - חרדה בלבול וחוסר עקביות. היותנו חרדים וחסרי מנוחת הנפש הסבה לנו חוסר עקביות, לא דבקנו באמת האחת, ונמצינו תועים ותוהים, מנסים פעם אחת דרך זו, ופעם אחרת דרך

שונה, גם עשינו מעשים של העדר מחויבות לאמת כמו השימוש בכח הזרוע או בכח אחר שלא על פי אמת המידה של האמת.

שיחתנו

עברנו עבירות שלא מחמת טבעינו אלא לשם השחתה ורוע, ובזה קלקלנו את טבעינו, בזינו את כבודנו ופגמנו נשמותינו (ערייות). גם הרסנו ופגמנו בהנהגת הקב"ה בסדרי העולמות מחמת שדימינו בנפשינו כאילו יש בעצמנו איזה כח שלימות מבלי להתייחס לחסרונותינו והביאנו לידי עבירות שהן בבחינת ע"ז כגאווה וכעס וכדו'.

לפירוש א - ערייות: התכונה בנפש - יצר השחתה והרס עצמי. דימינו שאנו עושים עבירות מתוך תאוה אך האמת שהם נבעו מיצר השחתה עצמי מתוך אי אמון שלנו בעצמנו ובכבודנו, ובזה פגמנו והשחתנו את נפשינו שבשנו את טבעינו ובזינו את כבודינו.

לפירוש ב - עבודה זרה וענפיה: התכונה בנפש - גאווה, החשבת עצמו. כאשר דימינו בעצמנו כאילו יש לנו איזה כח עצמי שכביכול איננו תלויים בזולתנו, הרי שבזה כבר נכללנו בענף מחטאי עבודה זרה, כי לא יחסנו את כל כוחותינו והצלחותינו רק לבורא עולם שנותן לנו הכח לעשות חיל דבר זה גם הביאנו לכך שלא ראינו את עצמנו כחסרים ונתגאינו על אחרים, ואף כעסנו עליהם - מחמת היותינו מרוכזים בעצמנו.

תיעבנו

ריחקנו את עצמנו מן המשפטים והמוסר, ומחמת שחיפשנו לפרוק עולם על כן פיתחנו בנפשנו מיאוס ותיעוב למשפטים ולחכמי התורה שמדריכים אותנו בהם. גם תיעבנו וחיללנו את קדושתנו בדברים שהופכים אותנו למתועבים כמאכלות אסורות. וכן נתגאינו והיינו לתועבה בעיני השי"ת.

התכונה בנפש - רצון להתכחש לאמת באמצעות פיתוח תיעוב כלפיה. בידענו כי לא נוכל "להתווכח" עם האמת הרי שפיתחנו כלפיה וכלפי חכמי התורה תיעוב שגורם לנו להתרחק עוד ועוד מן האמת ומן המוסר וע"כ לא לחוש אשמה בחטאינו.

תעינו

טעינו ויחסנו ממשות לתאוות היצר שאין בהם ממש, גם תעינו מלשון בלבול ותעייה בדרך - שהלכנו בדרכים עקלקלות, ואחזנו בשיטה ובמהלך בדרכים שאינם נכונים, ובזה איבדנו את הדרך הישרה בעבודת השי"ת.

תעתענו

בזינו דרכי השי"ת, וגם נתנו פנים לדרכים של שקר שאינם אמיתיות כאילו יש בהם אמת ובזה גרמנו לעצמנו ולאחרים בלבול ותעייה בדרכי השי"ת.